

Феміда на швидкості 150 км/год: чому в Україні статус нардепа став «ліцензією на вбивство»

Магічне зникнення підстав для санкцій проти резидента ФСБ Юрія Іванющенка

РПЦ як секта депортації: свідчення Владислава Гаврилова про викрадення

Не бойові втрати: в українських школах все менше учнів - не лише хлопці, а й дівчата виїждять за кордон

ОСВІТА | ПНД, 2025-06-30 08:35

Версія для печати

«Вони не планують вступати в українські виші. Не лише хлопці, але й дівчата. У деяких класах таких дітей 90%. Умовно 27 з 30 поїдуть. Скоріш за все, назавжди».

Це цитата з допису засновника приватної дистанційної школи, який став вірусним наприкінці минулого року. Ця публікація стосувалась конкретної, доволі специфічної школи, але вкотре підняла важливу дискусію: де ми є зараз у демографічному питанні? Що чекає на країну, з якої виїжджає молодь? І які справжні масштаби проблеми, яка безумовно існує? На ці питання шукали відповіді у виданні NGL.media

16-річний Микита Журавльов разом зі 17-річною сестрою Поліною і матиою уже три роки живуть у містечку Заніц на півночі Німеччини. Підлітки вчаться у типовій місцевій школі - приходять зранку на уроки, які завершуються по обіді. Паралельно Микита і Поліна проходять українську шкільну програму на сімейній формі навчання. Це означає, що вони звільнені від уроків, але двічі на рік мають проходити онлайн-тестування у своїй київській школі, щоб підтвердити рівень знань.

Читайте також: Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах

«Сусід-німець через два тижні після нашого приїзду в Німеччину взяв дітей і влаштував у школу, де вчилась його дочка. Спочатку було все дуже цікаво і незвично. На диво, діти відвідували школу з задоволенням, - розповіла NGL.media Оксана Журавльова, мати двох підлітків. - Поєднувати навчання у двох країнах було важко, але ми вирішили не зупинятись на одному варіанті, адже життя дуже мінливе, як виявилось».

Сімейна форма навчання, за якою вчаться діти Оксани Журавльової, це одна з трьох доступних форм навчання для школярів, які не можуть відвідувати уроки в Україні ні очно, ні дистанційно. Це зручно, бо цей формат дозволяє вчитися в країні перебування і все ж отримати атестат в українській школі.

«Про всяк випадок [діти навчаються в українській школі], адже ми не знаємо, скільки часу ще будемо тут отримувати тимчасовий захист, і як це все закінчиться», - пояснює NGL.media Анна Шпак, яка разом з трьома дітьми (14, 15 та 16 років) зараз мешкає біля Вексфорда в Ірландії. Вона каже, що багато дітей з її українського оточення там уже вступили до місцевих університетів, але поки не певна, який вибір зроблять її діти. Через цю непевність підлітки продовжують поєднувати дві школи, щоб у будь-якому разі мати шанс на вищу освіту.

НОВИНИ

- 21:35 САП вимагає конфіскації майна у головного податківця Полтавщини
- 20:00 Погода в Україні на 8 травня: місцями короткочасні дощі та грози
- 19:09 Павло Казарін: Пастка безстроковості
- 18:04 Олег Чеславський: ЦПК і розкрадання стратегічних активів
- 17:10 Геннадій Левітас: Піхота - рід військ, який зникає
- 16:04 Касьянов: Вони крадуть 4 млн доларів на добу
- 15:10 Батьки очільника столичної прокуратури Сергія Ходаківського та судді Соборного суду Дніпра Максима Ходаківського у 2020 році придбали квартиру в Москві
- 14:59 ВАКС засудив заступника голови Рівненської облради за хабар до 9 років позбавлення волі
- 13:01 2500 гектарів лісу палає на Чернігівщині через російські обстріли
- 12:19 Підозрювана у хабарництві: ВРП звільнила львівську суддю Ірину Малех

ПІДПИСКА НА КАНАЛ

Досвід цих двох сімей – не поодинокий. Більшість країн, які приймають українців, зобов'язують їх віддавати дітей у місцеві школи. Але не усі планують залишитися там назавжди, тому часто продовжують навчання в українській школі. За **інформацією** Міносвіти, зараз за кордоном навчається 9,3% українських школярів – це близько 345 тис. дітей.

Важливо розуміти, що Міносвіти враховує лише тих школярів, які досі залишаються в українській системі освіти. Іншими словами, ці 345 тис. учнів – це мінімальна оцінка, адже багато дітей після виїзду за кордон взагалі припиняють навчання у українській школі.

«Діти швидко адаптувались у місцевій школі, їм добре йшло навчання. Але через велике навантаження довелося покинути українську школу. Вибір на користь польської школи був очевидним, бо я прийняла рішення, що поки не закінчиться війна, ми не повернемося. Не хочу ризикувати життям дітей. Та і вони самі, попри сум за Україною, бояться повертатись, бо пам'ятають вибухи», – розповіла NGL.media Інна В., яка торік з трьома дітьми виїхала до Польщі з Хмельницької області. Зараз двоє її старших дітей вчаться у польській школі, а молодша ходить у місцевий дитсадок.

Читайте також: Звідки діти можуть чути російську маячню про те "що України не існує" і "що вони живуть в срср"

Дослідження ЮНЕСКО **свідчить**, що станом на 2024 рік за кордоном навчалися майже 665 тис. українських школярів, але й ця цифра неповна, бо враховує лише країни ЄС, та й то не усі, куди мігрували українці. При цьому лише 29% з цих школярів суміщають навчання в обох країнах, а ще 16% покладаються виключно на українську онлайн-освіту. Якщо екстраполювати цю тенденцію на невраховані ЮНЕСКО країни, то можна припустити, що загалом за кордоном перебувають близько 720 тис. українських школярів.

Натомість за **даними** Управління верховного комісара ООН у справах біженців, приблизно 1,4 млн вимушено переміщених українців по усьому світу – це діти 3-17 років. У цю статистику входять як діти Інни В., які покинули українську школу, так й діти Оксани Журавлевої та Анни Шпак, які навчаються у двох школах одночасно. Найбільше школярів і дошкільнят з України зараз **проживає** у Німеччині, Польщі, Чехії та Великій Британії.

Кількість українських школярів, які офіційно навчаються у європейських школах

2022 рік

2023 рік

||

2024 рік

||

Виїжджають не лише 17-річні хлопці, а й дівчата

Учасники дослідницької програми RAI for Ukraine **проаналізували** різницю у місці реєстрації учасників НМТ та місцем, де вони фізично склали тест. Так вдалося виявити, що у 2022 році 23,5 тис. випускників шкіл (10% від усіх) склали цей тест за кордоном. А 32% випускників взагалі не реєструвались на складання НМТ, який обов'язковий для вступу в українські університети.

«Ми ж розуміємо, що ті випускники, які перебувають за кордоном, можуть скласти цей тест про всяк випадок. І це не означає, що вони всі думають над вступом в український університет. Тому до тих 32%, які взагалі не склали НМТ, можна сміливо додати ще частину тих, хто його склав, але не вступав в Україні, - пояснює у розмові з

NGL.media одна з авторок дослідження Тетяна Захарченко з Українського католицького університету. – Тобто втрати насправді ще більші, просто ми оперуємо не всіма даними. Тому так, доволі великий відсоток випускників справді не розглядають вступ в українські університети з точки зору або безпеки, або закритих кордонів».

У жовтні минулого року, виступаючи в парламенті, міністр освіти Оксен Лісовий **заявив**, що з України виїжджають багато учнів 10-11 класів, особливо хлопців. Нині ж міністр **каже**, що ця тенденція хоч і зберігається, але не є загрозливою.

Міносвіти надало NGL.media **дані** про кількість учнів 8-12 класів за 2021-2025 роки. Ми порівняли, як змінювалась кількість учнів по класах з року в рік, тобто скільки восьмикласників переходили у 9-й клас, в 10-й і далі. І справді є тенденція, що кілька відсотків учнів (2-4%) щороку не переходять у наступний клас, тобто покидають школу. Це не обов'язково означає, що всі ці діти виїхали з України, але значна частина з них – напевно.

Читайте також: Чому легалізувати російські дипломи отримані дітьми в окупації не вийде

Коли ми говоримо про те, хто ці випускники шкіл, які хочуть виїхати з України, то перше, що спадає на думку – це 17-річні юнаки, які хочуть скористатись шансом перетнути кордон до 18-річчя, після настання якого виїзд з України заборонений на час воєнного стану. Зрештою, саме з гіпотези, що країну масово покидають 17-річні хлопці й почалось це дослідження.

Утім, виглядає, що виїжджають з України як хлопці, так і дівчата. За **даними** Міносвіти, загалом у старших класах щороку стає трохи більше дівчат, але зараз різниця за статтю досить незначна (1-2%). Серед випускників шкіл ця різниця може сягати 10% .

«Підлітки дуже соціально залежні, вони рівняються на одноліток, і якщо друзі їдуть кудись, то може увімкнутись ланцюгова реакція. Тому нічого дивного, що дівчата виїжджають вслід за хлопцями», – пояснює Тетяна Захарченко з УКУ.

Основною причиною виїзду за кордон серед старшокласників залишається безпекове питання – сюди входить як хвилювання батьків про можливе зниження мобілізаційного віку до 18 років, так і загальна тривога за життя дітей у воюючій країні.

«Це також питання відсутності соціалізації, яка сьогодні є ключовою проблемою, і теж є одним з аргументів, чому не лише хлопці, а й дівчата виїжджають за кордон – тому що за кордоном діти навчаються офлайн, і це інший підхід, – пояснює у розмові з NGL.media директорка освітньої фундації GoGlobal Тетяна Коврига. – А ми в Україні не можемо мати стовідсоткового офлайну. Очевидно, що в нас бракує належних укриттів, які можуть уміщувати достатню кількість дітей».

Зі схожих міркувань чимало випускників українських шкіл, навіть складаючи НМТ, все ж обирають заклади вищої освіти у Польщі, Німеччині, Чехії та інших країнах.

Читайте також: Рашисти виводять боротьбу з українською ідентичністю в окупації на новий рівень

«Що більше, десять років тому люди розглядали європейську освіту як шанс отримати місце під сонцем: знайти класну роботу, піти [працювати] у гарну компанію тощо, і вони обирали виключно хороші університети. Зараз вони їдуть навіть в якесь маленьке місто в Чехії чи в Польщі, і це погана тенденція, тому що провінційний «виш» у Європі точно не кращий, ніж хороший український університет», – вважає Володимир Страшко, засновник школи дистанційного навчання Unicorn School.

У 2024 році до закладів вищої освіти України **вступило** 197 тис. студентів – це найнижчий показник за останні дев'ять років. Реагуючи на таку тенденцію, деякі університети намагаються стимулювати повернення абітурієнтів із закордону. Наприклад, Київська школа економіки (KSE) пропонує охочим повернутися в Україну повне покриття вартості навчання та часткову компенсацію проживання у кампусі.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

За словами радника ректора з питань розвитку студентів та зв'язків з випускниками Київської школи економіки Андрія Сідляренка, охочим повернутись в Україну на навчання повністю покривають вартість навчання та частково – проживання в кампусі.

«Загалом у нас на грантових програмах зараз навчається 423 студенти. Сюди входять і ті, хто отримав грант за програмою Come back home, – пояснив NGL.media Андрій Сідляренко, радник ректора з питань розвитку студентів та зв'язків з випускниками KSE. – Серед цих студентів є певний гендерний дисбаланс. Зараз серед студентів за усіма грантовими програмами приблизно 58% – дівчата і 42% – хлопці».

Дефіцит на ринку праці

За даними Держстату, на початок 2024-2025 навчального року в системі освіти України **налічувалось** загалом 3,74 млн школярів усіх форм навчання. Це найнижчий цифра за останні 30 років. Така тенденція до зменшення кількості дітей і молоді в Україні лише зростатиме, про що, серед іншого, свідчать і соціологічні опитування.

У кінці 2024 року Центр економічної стратегії провів **дослідження**, за результатами якого виявив, що менше половини українців за кордоном зараз планують повертатись в Україну. Основними факторами, що стримують їх від повернення є як війна, так і економічні чинники: невизначеність, зруйноване житло, низький рівень життя, складнощі з пошуком роботи.

А ще, якби це не було прикро, в суспільстві побутує думка, іноді цілком резонна, що європейська освіта якісніша та краща, а українські університети надто корумповані.

«Успішне майбутнє доньки наразі бачу поки що в Польщі. І через війну, і через те, що тут більше шансів вступити до університету. З гарними балами двері відкриті усюди. В Україні ж за все треба платити, – розмірковує у розмові з NGL.media мама 17-річної школярки з Сумщини Наталія Горбашенко, яка виїхала в Польщу на початку вторгнення у 2022 році. – Старша донька вступала до Харківського авіаційного інституту, але гарні оцінки не допомогли потрапити на безоплатне навчання, бо держава виділяє мало бюджетних місць. Можливо, надалі щось зміниться, але вона не планує повертатись до України навіть після закінчення війни. Багато її знайомих теж не планують».

Зменшення кількості студентів в Україні, якщо така тенденція триватиме, створює нові виклики не лише для системи вищої освіти, але й на ринку праці. Дефіцит кваліфікованих кадрів, особливо технічних професій, відчувався ще до повномасштабної війни, а зараз, з відтоком як студентів, так і викладачів за кордон, може суттєво посилитись.

Щоб зацікавити випускників вступати в українські університети, держава має системно над цим працювати. Сім'ї, які повертаються в Україну, повинні бачити перспективи отримання якісної освіти для своїх дітей. І хоч Міністерство освіти і науки має на увазі, що це поки що не надто допомагає.

Читайте також: **Втрата надії та репресії російських окупантів: чому кількість учнів з окупації в українських школах зменшується**

Що думають українці про перспективи повернення молоді з-за кордону

NGL.media опитали кілька десятків своїх читачів, які є батьками підлітків, про те що, на їхню думку, сприятиме поверненню молоді з-за кордону. Ось деякі з цих відповідей (* ці дані не є репрезентативними, це окремі думки людей, які мають дітей певного віку):

«Україна потребує якісних закладів отримання вищої освіти, де немає місця хабарництву та безвідповідальності викладачів».

«Закінчення війни; відсутність перспективи мобілізації та обмеження виїзду за кордон для молодих чоловіків; конкурентоспроможність ЗВО (рівень викладання, актуальність (та адаптивність) програм, грантова підтримка студентів, забезпечення реальною (!) практикою».

«Умова одна – закінчення війни! А все інше в нас є. Важливим є навчати дітей фінансової грамотності та вчити використовувати можливості задля досягнення успіху. Також дітям треба пояснювати, що вища освіта є надзвичайно важливою для досягнення успіху. За кордоном також не завжди сприятливі умови для перебування, та якщо дитина думає, що можна виїхати за кордон і фізично заробити кошти, то й жодні умови в Україні не затримають таку людину».

«Можливості для самореалізації, дружні робочі колективи, бажання йти до зростання, [якісна] охорона здоров'я».

«Можливості прозорого вступу відповідно до рівня знань, якість освіти, стипендіальні та грантові проекти для тих, хто показує результати, можливість забезпечення гуртожитком; базові умови для дитини, яка йде у доросле життя».

«Якщо говорити про школярів, то тут справді важливо намагатися, щоб якомога більше з них вивчали онлайн ті предмети, які не викладають в країнах-реципієнтах. Саме додатково вивчати предмети, які не викладаються там: українська мова, література, історія України – ось це дійсно потрібно. Також можна проводити якісь заохочувальні заходи, аж до преміювання найкращих учнів. Тобто важлива підтримка зв'язків з батьками, дітьми, демонстрація того, що ці люди потрібні державі», – каже у розмові з NGL.media соціолог Олексій Позняк з Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України.

Він вважає, що після завершення війни Україні варто скористатись досвідом інших країн, щоб хоч частково повернути людей додому.

«Найбільш корисним для України буде досвід балканських країн, які схожі на нас за ментальністю і які теж [відносно] нещодавно пережили **воєнні конфлікти**. Там використовувалися різні методи [для повернення], в тому числі організували тимчасові поїздки, щоб людина подивилася, куди можна переїхати, яке житло отримати, де влаштуватись на роботу. І це стимулювало людей до більш обґрунтованого рішення стосовно повернення чи продовження життя за кордоном», – вважає Олексій Позняк.

—
Катерина Родак, інфографіка **Назар Тузяк**, ілюстрація **Марта Харковець**; опубліковано у виданні **NGL.media**

Читайте також:

- **"Кого боги зненавиділи, того зробили вчителем". Статуси і статки українського сільського вчителства**
- **Нова школа України: можливості та виклики**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**
- **В Міносвіти показали нове обладнання для шкіл і розповіли, як його закуповуватимуть**
- **Яке робоче навантаження вчителів в Україні та в Європі (докладна аналітика)**

Share 0

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com